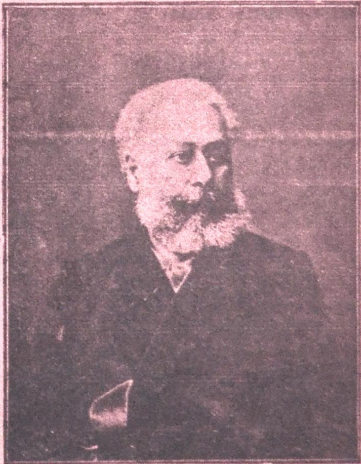

№ 2.—1915

მიიღება ხელმოწერა 1915 წ...თეატრი და ცხოვრება“-ზე

11 თანვარი

სერო მგოსანი აკაკი
შისი ავღმულოზის ვაზლს

№ 2

შინაარსი:

1. მეთაური — აღმართს დაღმართი მოსდევს 1
2. ი. იმედაშვილი — გ. ფოცხოველი " "
- გ. ჯაბაური — ს. პ. სვიმონიძე
3. ვასო მუშა — გ. შ. ხერხეულიძე 2
4. ი. ჯიხაიშვილი — სამშობლოში " "
5. დარია ახვლედიანი — მეურზე, ლექსი 3
6. მიხ. ბოჭორიშვილი — ვერ მიშველი? "
7. მიწისშვილი — წინ, სოველილისაყენ? 4
8. იოსებ არიმათიელი — ქართველი " "
- მწერლები — გ. ტაბიძე 5
9. გ. ტაბიძე — Art p'ნიკა (ლექსი) 6
10. ზ. ჩხიკვაძე — კომპ. პ. ი. ჩიქოვსკი (მოგონება) "
11. დ. პარიჭვალა — მგზავრის სიმღერა (შეგობრული პაროდია) 7
12. ღრუბელი — საქართველოდან რუსეთში (ახალი ჯარის ვიცის ელფერა) 8
13. ა. შანშიაშვილი — ქალი გრძნეული, დრამ. პოემა 1 მოქ. 9
14. მიხ. აბრამიშვილი — "სიტყვა" გრი-შვილის პოეზიაში 10
15. ქნარი — * ლექსი 11
16. გიგლა მებუჯე — თეატრის ისტორია I. თეატრი პირველყოფილ ხალხში "
17. დამსწრე ქალი — სამწიგნობრო მუსიკაი 12
18. არჩილ შათირიშვილი — ხარფუხის რამე-რუმე 13
19. ევ. ფურცხვანიძე — დედის მკვლელი 14
20. ქართული სახიობა: 15
21. წერილი ამბები 16

სახალხო სახლი. სამშაბათს, 13 იანვ. 1915 წ. თბილისის ქართ. დრამატ. დასის ამხანაგობის მიერ წარმოადგენილი იქნება

მ ა რ ვ ა რ ი ბ ა მ დ ბ ი მ

დრამა 5 მოქ. ა. დიუშაშვილის მონაწილეობს შთელი დასი. დასაწყისი საღ. 7 1/2 ს. ადგილების ფასი 1 მ 20 კ-დან 10 კ. რეჟ. მ. ძირაშვილი

აგლაბრის სახალხო თეატრი. კვირას, 11 იანვ. 1915 წ. აგლაბრის ქართულ სახალხო წარმოდგენების მმართველი წარს მიერ მსახიობ სოსო ივანიძის და ს. ყაიბის მონაწილეობით გაიმართება სადღესასწაულო წარმოდგენა ქართულ სამუდამო თეატრის 65 წ. თავის აღსანიშნავდ წარმოდგენილი იქნება ცნობილი ისტორ. დრ. ნ. შ. ა. ცუბარლისი

მ ა რ ვ ა რ ი ბ ა მ დ ბ ი მ

მონაწილეობს შთელი დასი. დასაწყისი საღამოს 7 ს. ადგილების ფასი ჩვეულებრივია. მიღებული იყიდება ჯოჯოღო დღეს თეატრის კასაში, წარს რეჟ. ს. ივანიძე. მორიგი გამგე ა. თავდარიძე.

სე პავ. სვიმონიძე (გოგოლაშვილი)

(25 წ. სასენო მოღვაწეობის გამო)

ს. სიძე ამ დროს გამოვიდა ქართულ სცენაზე, როდესაც მსახიობთა სახელთი საქმე-რისი აუგუნ? სიძემ სხეულებს ერთად სთავადახ-ნო ამავე დასად ქართულ სცენას და ხელი შეუწყო სათეატრო საქმი. წინსვლას.

შს კარგად იცნობს სახალხო თეატრის სასოვადკლებს, რომლისთვისაც სიძეს უარს ანას დეს უთქვამს: მუდამ სიახუნებთ მონაწი-ლეობდა ხალხე სახალხო თეატრის ვიწრო და მატრას სცენაზე: 1893 წ. უთხელ შემთხვევით უსახეიდად დ ირეისორა, შეორედ 1894 წ. წრის თხოვითა და დრამ. გემკვთაის დაჯალბებით შეორედ აიასრა რევისორობა, 1910 წ. ფრ. ჩარვანანმა რომ ხადალადეკში სახალხო თეატრის დაუფენება განიზრახა, ეს აზრი პარველად სიძეს გადასცა, რომელიც სიათონებთ დასთანხმდა, მსურვალე მონაწი-ლეობა მიიღო ხადალადეკის თეატრის დაარსე: ბაში და დღემდე თავგამოდებით ემსახურება

დღეს ხადალადეკის სახალხო თეატრში გაიმართება მისი 25 წ. მოღვაწეობის აღსანი-შნავა წარმოდგენა. წარმოდგენენ "დალატა". იმედა ხადახი გუდამურყალე შეეკებება ამ სასცენო მუშაკის სადღესასწაულო წარმოდგენას.

გიორგი ჯაბაური

თეატრი ნაძალადევი კვირას, 11 იანვარს 1915 წ. ოცდახუთი წლის ქართულ სცენაზე მოღვაწეობის აღსანიშნავათ გაიმართება **ბენეფისი ს. პ. სვიმონიძის**, რეჟისორის ქართულ-რუსულ სექციებისა. წარმოდგე-ნილი იქნება ქარ. მსახიობთა მონაწილეობით

დ ა ლ ბ ა ტ ი

დრ. ნ. მოქმ. ა. სუშათაშვილისა, მონაწილეობას მიიღებს მთელი ჯგუფი ნაძალადევის სცენის პოეზარეთა და თანამშრომელთა. ადგილების ფასი 15 კაპ ვიდრე 60 კ-დღე: დასაწყისი საღამოს 7 საათზე რეჟისორი პ. სვიმონიძე თან, ი კანდელიკი. გამგე ი. ტორიკაშვილი.

№ 2

წელიწადი
მ მ ს მ მ

წელიწადი 5 მ., ნანევარ წლით 3 მ., ცალ
კე ნომერი 10 კ.წელის მოწერა მიიღება „სო
რეპანის“ სტამბაში. მისამართი: თიფლის
რედ. „Театри да Цховреба“ I. Имедашвили

ხელ-მოუწერილი წერილები არ დაიბეჭდ
ება.—ხელთნაწერილი საჭიროებისამებრ შეს
წორდება.—რედაქტორთან პირისპირ მო
ლაპარაკება შეიძლება „სორეპანის“ სტამბის
კანტორაში—დილით 9—2 ს., საღამოთი
5—7 ს., ტელეფონი № 15-41

№ 2

კ ვ რ ა 11 0 ა ნ ვ ა რ ი

1915 წ.

ა კ ა კ ი ს ა ვ ა ღ მ ე ო ფ ო ბ ა

ჩვენი მკვლევარი გვოსანი აპაიკი ეს მე-

ორე ევრია მძიმე ავადმყოფია. როგორც გვეცნობეს
24-25 ქრისტესმ. გვოსანმა დაასრულა ახალი პოემა
ახლანდელი ომიანობიდან, რაიცა გახდა მიზეზი ავად-

მყოფობისა. უკანასკნელი ცნობით—გვოსანს წვეთის
დაცემის ნიშნები ემჩნევა, მარცხენა ხელ-ფეხი დასდამ-
ლებია. ვისურვებთ ჩვენი პატარა სამშობლოს დიდებუ-
ლი შვილი მალე გვეწინას განკურნებულად.

11 იანვარი

**აღმართს დაღმართი
მოსდევს.**

თუ ბნელია, სინათ-
ლე იქნება,— ასე სჯის
ხალხის სიბრძნე და

მუდამ ამ რწმენით უნდა ვილოდეთ ხვალის-
დელ დღეს...

ევროპის ცივილიზაციის მატარებლებმა,
რომლებიც ცის ქვეშეთ ყოველივე სიკეთის
სათავედ თავის თავს აღიარებდნენ, მთელი
ქვეყნის უღიღეს ნაწილზე სისხლის რუები
მოუღდეს და დღემიწის ზურგა ადამიანთ
ლეშით მოპფინეს..

სისხლი, სიშშილი, კვნესა, გოდება,
მღურვა ბედისა... წყევა მათი, ვინც ამა
ძმას წაპკიდა, საწყალი შრომის შვილი—
შხენელ-მთევსელი გლეხი მიწას მოსწყვიტა,
მუშა-ხელოსანი—დაზგას, საშუალო მეოჯახე-
ვაპარი, წვრილი მოხელე თუ სხვა—თავის
კერას... ვინც ქვეყნად სინათლისა და სიტყ-
მოების საცვლად წყვიდიდი და სიმწარე გაა-
ბატონა..

აი, რას მოეცწარით..

მართალი უთქვამთ, ევრონებ ძველ რო-
მაელთ, რომ კაცი კაცისთვის მგელია... და
მართლაცრასაც დღეს ადამიანი ადამიანს უშ-
ვრება, განა მგელი ჩაიდენს?!

ამ მიზეზით ბევრს გული გასტტნია,
უკეთესი მერმის ეს რწმენა დაპკარგვია
და, გონება მობინდული, ან უგზო-უკვლოდ
სადღაც მიიღტვის, ან უნუგემობით სასო-
წარკვეთილია, იმედ დაკარგული, კაცობრიო-
ბის სიკეთის მოიკქულეებზე გულვატბილი..

სახარელია ყოველივე ეს, მაგრამ სწო-
რედ ასეთ დროსა საჭირო მგეტი სიფხიზლე...
რა ვუყოთ, რომ დროებით სიბნელემ
მოიცვა კაცთა გონება!

როცა ბნელდება—მთავარე-ვარსკვლავე-
ბი მაშინ გვეკირვება, როცა ჰყინავს შიის სხი-
ვები მაშინ გვენატრება...

ამიტომაც ყოველი მოაზროვნე ადამიან-
ის ვალია, კაცთა შორის შხოლოდ სიყვარუ-
ლისა და ერთობის გავრცელებას შეუწყოს
ხელი, რითაც კი შეუძლიან, და დროებითი
უკუღმართობას ქედი არ მოუხაროს...

ნუ დავეცემით სულით! გვეწადღეს, რომ
აღმართს დაღმართი მოსდევს, და თუ დამევა—
გათენდება კიდევ... ბედნიერება მომავალშია!..

გ. მ ხეჩატურიანი
(მ ფოტოგრაფი)

კალამი მეურჩება, დავ-
სწერო, მაგრამ უკვე
აღსრულდა...

სამი ეკირის წინად
მოსული ცნობა უკვე
გამართლდა: გერმანიის
საზღვართან ბრილის
დროს მოკლულ იქნა
თ. გიორგი მიხეილისძე
ხეჩატურიანი (და საზოგა-
დოდ ქართულ გამოცემათა) უმბზლობელესი
მეგობარ-თანამშრომელი სულით და გუ-
ლით ქართველი, სამშობლო მწერლობისა
და ხელოვნების დიდი მოყვარული,
ქართულ საზოგადო საქმეთა ერთგული მუშა

კი, მწერლობაში გ. ფოცხოველისა და განხანის სახელით ცნობილი. დასწერა რამდენიმე პიესა (ზოგი მითგანი დაიღვა კიდევ), მოთხრობა და მინიატურა. ერთი წლის წინად იგი განსაკუთრებით საქმიანობამ გაიტაცა და გულწრფელად მუშაობდა. ბოლოს საერთაშორისო ომიანო ბამ ჩაითრია, ვითარცა ბუნებით რაინდი, და ავერ სხვა რამდენიმე ათი-ათას ქართველთან ერთად ემსხვერპლა კიდევ. მისი სიკვდილი განსაკუთრებით დღესაა სამწუხარო ჩვენი ქვეყნისთვის. იგი მუდამ ბრძოლის მწყურვალი, ბრძოლაში გართული, ბრძოლის ველზე მოკვდა ვაჟაკურად. დაუვიწყარი იყოს სახელი შენი, ძვირფასო გიორგი!..

იოსებ იმედაშვილი

გ. მ. ხმარხულიძე (ფოცხოველი)

შემადრწუნებელი ამბავი გვაუწყა ვახეთმა: „ბრძოლის ველზე მოკვლულია გიორგი მახვილისძე ხერხეულიძეო“. რა საშინელი ამბავია...

ძვირფასო გიორგი! თავს ზარი დამცა შენმა ასეთმა, მოულოდნელმა ტრალიკულმა დაღუბვამ... ასე მგონია, ცა თავზე მიტყდება... შენი ასეთი... გამოუთქმელი მწარე ხედრით გამწარებულს მინდა გიყვივთ: ვიყვირო... და ენა მებმის... მინდა რამე გითხრა, და მეტყველი დაემუნჯებულვარ... სითქმელი ვეღარ გამოითქვამს... მინდა დავსწერო რა მე... კალამი აღარ შემოჩაჩილებდა, გული შხამბოლომანაღველით მაქვს აღსავსე...

რა რიგ შეურიგდე შენს ასეთს მწარე ხედრს!.. განა იმ აღმაინს, განსაკუთრებით კი შენთან დაახლოვებულს, როგორც მე ვიყავი შენთან, და ვისაც სცენაზე შენი მომხიბლავი თამაში საეგრესოს დედა ქლაძე ზუგდიდში შენი მკირედი ხნის ყოფნის დროს უნახავს ვინც შენ წიგნებით და ელრნად გახეთვებით ხელში გზედავდა ქუჩაში, რომელ საქმესაც დღეს უბრალო მომიკვდავნიცი თაკილობენ, განსაკუთრებით კი ჩვენში, ვისაც შენ, სხეულგებრივად დადალული, სულიე-

რად დაუღალავი, ფეხით მოსიარულე თვით მიყრუებულ სოფლებში ზუგ. მაზრაში უნახავიხარ, რომ სოფელში პიბლიოთეკა—სამკითხველოები და სკოლები მოგვეფინა, რომ იქაური ბნელი მისსა გაგეთვითცნობიერებინა, ხალხში განათლების სხივი შეგეტანა, ქ. შ. წ. კ. გ. საზოგადოებისათვის ღრმა საქირკველი ჩაგვეყარნა, რის გამო შენ ღირსეულად გაფასებდენ და პატოხა გცემდენ, განა ის, ვინც შენ შენი დაუღალავი მუშაკობისთვის—გაფასებდა, შენი ასეთ უღეთო ვერგა ხედრს შეურიგდებო?

მწარედ მაგონდება, მთელ დამეს რომ იმ შენ საყვარელ საქმეზე ტუბო, აღფრთოვანებულ ლაპარაკით ვათებდით ხშირად გთხოვდი, ჩემთან სულ იმ საქმეზე გესაუბრნა მეტყუალი: „მარტო ერთი ლაპარაკი ვერსა აეთებს, საქმე—საქმეა საქიროო“...

მწარედ მაგონდება ის, რომ კერძო წერილში მწერდი: „ჯერ მადლობის ღირსი... იმდენი არაფერი გამიკეთებია, ჯერ არა ვარ მადლობის ღირსიო, ვფიქრობ დაბერუნდე და ჩემ ძვირიფას სამშობლოსთვის სამახურს უფრო გულმოღივინდე შეუღდეგო... აწი კი??“...

ნეტა ვიცოდე, გიორგი, ამ შენ საყვარელ ტურფა სამშობლოს ნაცვლად, რომელსაც შენ თავზე ევლებოდი, რომლის აყვავება, ბედნიერება შენ გსურდა,—მის ნაცვლად რომელმა უცხო მხარემ მიგიხუტა გულში!

ნეტა სად, სად ამოიგინენ უკანასკნელად... სად ამოიხობრ—მწარედ?..

სად დიკენესე უკანასკნელი დღე—ნენა...

მწვიდობით, მარად დაუვიწყარო ღირსეულო მუშაკო .. მწვიდობით...

ვასო მუშა

ს ა გ ე მ ო გ ლ ო შ ი

...სამშობლო ჩემი ნადგურდება და მის ღამაზს მთებს სასლას ღვარი გადმოსჩქევს.. შეიღბა მისნი შორს სდადგ ისტეკაინს... სოფელსკი .. მისაქმენა ანსად სხანან, თათქო ევეკანს „მავლაჯუნა“ დასწოლია, ძიღქუშო დასწეკიანა...

ინგლეჯე ისმის მითქმა—გაღება...

ი. ჯიხიაშვილი

ვან-ბრანდტი

ცნობილი საოპერო მსახიობელი (კოლორატურული სოპრანო) თბილისის სახანზონო თეატრში 10 იანვრიდან დიწყია მისი გასტროლები.

მეურემი

თავ-ჩაქინდრული, მწუხარე,
 ცხოვრების დუხტირ გაზაზღა,
 ურემს მიუძღვის გოგია
 და მღერის სევდის ხმაზედა:
 „მზეო, ამოდი, ამოდი, —
 ღრუბლებს ნუ მოეფარეო,
 აციმციოჲ სიამიო,
 ჩემი ტანჯული მხარეო!
 მწუხარე, დაჯანებული,
 სიცოცხლით ანეტარეო,
 რომ ჩაგრულს შეუმსუბუქდეს
 ტანჯვა და სიმწუხარეო.
 თორემ რა არის სიცოცხლე,
 მარადის მგლოვიარეო,
 თუ ვერ ეიბოვით ნუგეშსა,
 ვერცა შინ, ვერცა გარეო—
 თუ არის ხსნა და ნუგეში—
 მოვიდეს, გვანახოს ბარეო,
 წაშალოს გულის ნადველი,
 ცრემლები უხამზე მწარეო!“
 ასე მღეროდა გოგია,
 ცრემლიც წყდებოდა თვალებედა,
 და მიდიოდა იგი წინ
 დუხტირ ცხოვრების გაზაზღა!..
 დარია ახვლედიანისა

ვერ მიშველი?

ჯოჯოხეთის ცეცხლის ალში გაგნებია
 ბრძოლის ველი. ზეცას სწვდებო ჩვენი სის-
 ხლის შადრევანიო მჩქეფი ქაელი. მზე მთის
 მწვერვალს ეფარებო, სტოვებს ცის თალს
 სისხლით მორწყულს, დაჰქეითინებს ყრუ
 ხმო ქარი, ვერ იბოვო თავსუფარი, მხო
 მძის სისხლსა ადარ ინდობს. #მოკედი! მოკედი ბრძო-
 ლის ველზე! განუტევე სული მალე! ესლა
 ისმის, მხოლოდ ამ ხმებს გაჰქეიან!... ეს სა-
 ლამი შევისწავლე.

ულვითდ მტყორცნეს ისარი გულს,
 უხმოდ ვეკერი ციე მიწის მკერდს. ვილუბები
 უცხო მხარეს...

სიცოცხლეო! მილალატე!
 მეგობრის უხმო ცხედარს ყვაფი ჰქორ-
 ტნის, თავს დასჩხავის. სიკვდილს ღიმი არ
 შორდება! აჰა, ჩემსკენ იშვერს ის ხელს..
 ვილუბები...

აქ სამარეს ვინ მაღირსებს? აქ ცრემლს
 ჩემთვის ვინ დააფრქვევს? აქ აღერსით ვინ
 მცემს ნუგეშს?

სიცოცხლეო, რისთვის მტოვებ? სიცოც-
 ხლეო, მილალატე? მხალი ვარბის.. უკანა-
 კნელ სიცოცხლის წუთს სტოვებს მომწეთ.
 არ დამინდო და სიჩქარით წყელულზე თვის
 ტლანქ ფეხებს მაქერს.. სად ვარბიხარ?
 შენც მოკვდები, ვერ მაღწევე მყუდრო ბინას...

შენც დაეცი? არ დაგინდო ბედის წერამ?
 ყური უგდე! ეს ვინ კენვის? ვის ეახის?

— ვილუბები, ვერ მიშველი? მეგობარო
 მომეც ხელი, ხა! ხა! ხა! ვისლა ახსოვს მე-
 გობარი? ხა! ხა!

— ვერ მიშველი?

— ვერ გიშველი! ვერ გიშველი! ძირს
 ჩაილე, მხო, ხელი! თორემ იცი? მეგობრის-
 კენ გამოწვდილ ხელს მოგამხსნვევენ.

— ვერ მიშველი? ვაჰმე ვკვდები.
 ეს ვინლაა? წყნარად! წყნარად! აქ ხსნას
 განა კიდე ველი?

მთ. ხაჭავაძე

„წინ, სიკვდილისაკენ!“

—გასწი, ირბინე! — ეუბნება რაღაც ძლიერი ძალი მოკატაქეთ მხეს, — არ შეჩერდე... ჩქარა... ჩქარა...

და ის შეუჩერებლად მიჰქრის თვალუწვდნელ ცის სივრცეში. მიჰქრის... მიჰქრის კოსმოსის შექმნის პირველი დღიდან. .

რათა?!

მას ხომ თვითონ არა სურს ასე იაროს .. არა, არ ჰსურს... მას არ უნდა... ვერა ხედვით, როცა ის საღამოს ზღვის ტალღებში იმალება. ის თითქოს სტირის... ის იბრძვის... ის ხტება, — მაღლა იწევა, რომ ერთი კიდევ შეხედოს. თვალი მოჰკრას საყვარელ ქვეყანას... მაგრამ უხეში ძალი მას არ აზერებს... მიაქანებს... შორს მიაქანებს!..

— წინ! დიწვი საკუთარს ცეცხლში... სხვაც დასწვი... იარე... იარე!..

—ეს ხომ სიკვდილია... სიკე..

—ჩქარა... თუნდა მოკვდი... დიწვი... მხოლოდ წინ!.. არ აჩერებს ძლიერი ძალი და ის მიჰქრის. მიჰქრის..

—სიკვდილისაკენ!..

— გაიზარდე, გაიზარდე! — ეუბნებიან პაწია ბავშვს... გაიზარდე ახელა, აპა... დიდი კაცი.. მალე გაიზარდე, რომ. .

საწყლები!.. ჩქარა... და ის კი არ იციან, რომ ეს მალე გაზრდა მალე სიკვდილსა ნიშნავს...

ნუ, ჩემო პატარა... ნუ უჩქარი... სიკვდილი ისეც ადრე მოვა ..

— გააფხუღა! — გაიძახიან ყველანი — გააფხუღა!.. და ნახმა იამ თავი წამოყო... ხის ტოტები რაღაც უცნაური კვირტებით დიფიარა... ვარდის კუკურები დიდებთან... ფართოვლებთან... რაღაც უხილავი ძალი თითქოს ბერავს მათ...
— მალე გაიზარდე... გაიფურჩქნე... ჩქარა, ჩქარა!.. ეძახის მათ შიგნიდან ის და ვარდი იშლებს, იშლებს...
— მაკალე... არ მინდა! ეუბნება ამ ძალის კუკური, — მაგრამ მას არ ესმის, ... არ

ესმის .. ეძალეზა — წინ, წინ, გაიზარდე... გაიფურჩქნო!..

ნელა .. ნელა გაიზარდე, კუკურო, თორემ მალე, მალე მოვა შემოდგომა და ყველანი გაყვითლებულნი ძირს ჩამოიყრებით... ნუ, ნუ უყურებთ მას, ნუ უჩქარით... ნელა გაიზარდეთ . ნელა!..

ნუ მიჰქრი ასე სწრაფად, ცხოვრებაგ!.. ნელა, ნელა... შენ ისე ლამაზი ხარ, ისე მშვენიერი ხარ, მაგრამ შენ ისე ჩქარა მიჰქრის ხარ, რომ ბევრი, ვისაც შენსავით სწრაფი თვლები არა აქვს, ვერ ამჩვენებს შენს სიმშვენიერეს .. ნელა წადი... დეე, ყველა დასტკებებს შენი სილამაზით... სიმშვენიერით... ყველა დასტკებეს!..

და მაინც რას უჩქარი?.. იქ, ბოლოს ხომ იცი რა გელის! აისა ხომ იქა გაჩერებული!.. სიკვდილი .. რაც მალე მიხვალ, იმდენად მალე მოგიღებს ბოლოს .. მაშ ნელა... ნელა..

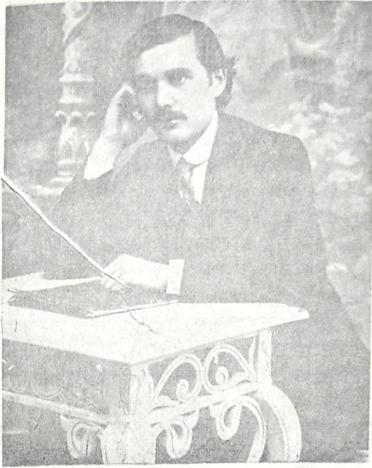
ოხ, არ ესმით! . მზე მაინც ჩქარა მიჰქრის... მას სითბო აკლდება — ის იფერფლება საკუთარსავე აღში . პატარა კი უცბად გაიზარდა .. ყოველი მცენარე ზევით იწევის... წუბობით იხრდება .. ცხოვრებაც მიჰქრის. . ვერ ჩერდება... ვერ ჩერდება — წინ, ჩქარა! — გაიძახის ეს საიდუმლო ძლიერი ძალი. . და ყველაფერი შეუჩერებლად მიჰქრის, რათა მალე განვლოს თავისი გზა და შემდეგ სიკვდილის მსხვერპლი შექციეს... რათა შემდეგ სიკვდილი დაეპატრონოს მას... — წინ, წინ, -- და ყველაფერი მიჰქრის...
და შეუჩერებელია ეს წინსვლა სიკვდილისაკენ... შეუჩერებელია...

ოჰ, ნელა წადით .. ნელა . იქ ხომ სიკვდილია. . ნელა!

რინისაჭი

ქართველი ხელოვნები—გადაქტიონ ტაბიძე

(მისი ლექსების გამოცემის გამო)

საქართველო მგოსანთ ქვეყანაა, სთქვა ვილაკამ. თუ რითმებით ამბების მწერალთა აიღებთ, ეს აზრი იქნება პართალიც იყოს, მაგრამ ქეშმარტი მგოსანი კი, ისეთი, რომელმაც შეიცნობოს ბუნება და ადამიანის სულისკვეთება, მსოფლიოს გარე-მიდამო იგრძნოს და ნაგრძობი სხვასაც აგრძნობინოს, ისეთი მგოსანი მაინც და მაინც ბევრი არ მოიძებნება ჩვენს ახალგაზდა მოლექსეთა შორის.

ადამიანის სულის კვეთების, შინაგან განტკნის გადმოცემა ერთია და რომელიმე წინადადე აღებულ, აზრის გარითმულ პუკარებში ჩამოყალიბება მეორე. ჩვენი მწიგნობრობა ჯერ კიდევ ელის კრიტიკოსს და ვიდრე მადლ-ნიჭიერი კრიტიკოსი მოგვევლინებოდეს, ჩვენი მწერლობა განუყოფელი იქმნება და ყოველ მოლექსეს მგოსნის სახელით დაავიჯვინებენ.

გადაქტიონ ტაბიძე-კი, რომელმაც პირველი ორიოდ ლექსი 1908 წ. გამოაქვეყნა, ხოლო უფრო მეტად 1910 წ. უფრ, „თეატრი

და ცხოვრებაში“ და სხვაგან გაშლია ფრთა და თვის ლექსთა თაიგული ვასულ წელს გამოცემა ცალკე წიგნად, არ ეკუთვნის იმ მოლექსეთა ჯგუფს, რომელთა სახელიც ლეგიონია...

გ. ტაბიძე, —ეს ბუნებისა და ადამიანის სულის ბგერათა შესაიდუმლე, —სრულიად განკერძოებითა სდგას და თვისი შემოქმედებით იგი მსოფლიო სევდის მგოდებელთა (ჩენეში ნ. ბარათაშვილს) უახლოვდება სამართლიანად შენიშნავს კრიტიკოსი იე ვომართელი; როდესაც ამბობს: „ტაბიძემ ღრმად იგრძნო ყოველი შეგნებელი ადამიანის სევდა და სულის სწრაფვა, ბარათაშვილს გამოეხმაურა და თვისი მკენესარე ხმები მსოფლიო სევდას შეუერთა...“

ჩვენი პოეზიის ქურუმნი მეცხრამეტე საუკუნეში და ახლაც უმეტესად მამული-შვილურ-მაკლავობრივ ჰანგთა შერამ გაიტაცა, უკანასკნელ ხანში ნამე პაროგრაფულ ლექსებს სწერენ. ეს იქნება სწორად ასეც იყოს საჭირო, მაგრამ ქეშმარტი მგოსანს კიდევ სხვა მიზანი აქვს: ადამიანის სულის განცდათა გამოძილება, ჩვეულებრივ ადამიანისათვის მიუწოდებლის შეცნობა...

გ. ტაბიძემ თავის ლექსთა მშვენიერ თაიგულში საუცხოვოდ გადავიწია მუდამ მემიებელის, სულით ღელვილი ადამიანის სწრაფვა, აღბეჭდა უკანასკნელ ათეულ წლების ინტელიგენციის რქმენის მერყეობა, ახალი გზების ძებნა, იმედის ვაცრუება, უუნუგუშობა.

ამ პატარა საბინლოგრაფიო წერაში მოუხერხებელია მკითხველს გადავსეთ ყოველივე ის, რითაც ვასულდგმულბულია გ. ტაბიძის ნახი ლექსები (ვიტკობთ მოკლე დროში უფრო ვრცელი განხილვა მოვითავსოთ), ვიტყვით-კი, რომ ახალგაზდა მგოსანი იღდის ყურადღების ღირსია, და ვისაც მსურს ვანიცადოს სულიერი მკაყოფილება, უაღრესი სიტკობება, მან თვით ნაწერები —მგოსნის შემოქმედება უნდა ვაციკნოს.

იოსებ არიშათიელი

Art poétique

მე მიყვარს ჰანგი გოქნობით გამოზარი,
 ყვაილებივით ნაზი და ჩუმი,
 ხან მოთამაშე, ვით ნიაფ-ქარი,
 ხან მოზრიალე, ვით აბრეშუმი.
 სიმღერა გულში დაგუბებული
 ხან ნიავეით, ხან შეწლილივით,
 როცა სიღრმეში ვერ იტყვს გული,
 მოდის და მოდის ფერად ლივლივით.
 იმღერე დამთვრალ ყვაილთა მტვერში,
 იმღერე ტრფობის ან მტრობის ხმაზე,
 ოღონდ ყველაში და ყველაფერში
 მუსიკა იყოს და სილამაზე,
 მუსიკა გვიხსნის! ჰოი, მგონებო,
 მართალი არის ბრძენთა თქმულება,
 რომ უფრო დიდი და საოცნებო,
 უფრო მაღალი დანიშნულება
 ან არის, როგორც განწმენდის ხმაში,
 ვით ცეცხლის ალში, დააცხრო ვნება:
 რასაც არ ჰქვია რითმთა თამაში
 და განცდათ ტანჯვა—მშვენიერება.
 იმღერე გოქნობით და როცა მღერი
 მწუხარების ან იმედის ხმაზე,
 მარად გახსოვდეს, რომ ყველაფერი
 მუსიკა არის და სილამაზე!

Handwritten signature

კომაკ. კ. ი. ჩიქვაშვილი
 (მოგონება)

1890 წელიწადი პირადად ჩემთვის ფრიად მესანინაა, სამახსოვრო და დაუვიწყარია. ჯერ ერთი იმიტომ, რომ ამ წლის იანვრიდან სრულიად მოულოდნელად და უთხოვრვად გადამიყვანეს თბილისს უკეთეს

ალაგზე. მაგრამ ეს კიდე არაფერი იმასთან შედარებით, რასაც მე ქვემოლ მოუთხრობ პატივცემულ მკითხველს.

მას აქედ თითქმის ოცდა ხუთი წელიწადია და ეხლაც არ მაგიწყდება ის სასიამოვნო, ჩემთვის ძვირფასი, წამები, რომელიც მე განვიცადე იმ დროს, როცა მქონდა ბლენდირება პირადად გამეცნო განსვენებული რუსეთის,—რას ვამბობ, მარტო რუსეთის კი არა—მთელი მსოფლიოსათვის—ძვირფასი კომპოზიტორი, დიდებული მუსიკოსი, მაესტრო პეტრე ილიას ძე ჩაიკოვსკი.

იქნება ზოგიერთს კიდევ გაეცინოს, სასაცილოდ ამიგდოს და სთქვას: დიდი რამეა, თუ რუსის კომპოზიტორი გაგიცნიაო. არა ეს სამართლიანი არ იქნება. საქმე იმაშია, რომ მუსიკა და მისი ქურუმნი ეკუთვნის მთელ კაცობრიობას, ასპარეზი მათი დიღია და ვიწრო ფარგალში მათი მომწყვედე ყოვლად შეუძლებელია. ყოველი ერის კომპოზიტორი იმდენად და მანამდე ეროვნული, ვიდრე თავის ეროვნულ ჰანგებს იკვლევს, სწერს, ამშვენიერებს და ამ ნიადაგზე ჰქმნის სხვა და სხვა ეროვნულ ნაწარმოებს. შემდეგ ამისა, როცა დიდებული კომპოზიტორი თვის შემოქმედებითი ნიჭს და უნარს ფართოდ აძლევს თავისუფლების გზას, ჰქმნის ცალ აღმტაც, აღამიანს სმენის დამატკობელ მუსიკალურ ობზულებათ: აგარტეტებს, აგინტეტებს, სუიეტებს, ოპერებს, სიმფონიებს თუ სხვას, მაშინ ის მთელი კაცობრიობის კუთვნილებას შეადგენს. განა ტყუილია? ვინ არ დამტკბარა, ვინ არ აღფრთოვანებულა; ვის არ უგრძენია თავისი თავი ნეტარებითი ქვეყანაში, ვის არ დავიწყებია რამდენიმე ხნით მიწაც სააქაო და ვინ არ გაუტაცნია შესმატბილებულ საარაკო ჰანგებს ბეთხოვენის სიმფონიებისას, დიდებულ მოცარტს უკვდავ ქმნილებებს, ბახის, გაიდნის, გლიუკის, ვაგნერის, ვერდის და სხვათა დიდებულ ნაწარმოებთ? ეს უკვდავი ქურუმნი მუსიკისა განა რომელიმე ერის საკუთრებას შეადგენენ? განა მარტო იმათ აუტოკებათ გული ამ დიდებულთა ნაწარმოებით, ვისაც ან რომელ ერსაც ისინი ეკუთვნის? სრულებითაც არა! სწორედ ამათანა უკვდავთა რიცხვშია

ლადო ლონგინოზის ძე კავსაძე

რუსულ საოპერეტო დასის მსახიობ-მომღერალი. სწავლობდა მოსკოვში. იქვე დაიწყო სასცენო მოღვაწეობა 1910 წ. ტენორია, პირველ ხარისხოვანი მსახიობი და პირველ როლებს ასრულებს ამ ვამალ თბილისშია.

განსვენებული პ. ჩაიკოვსკიც და მიტომ ჩემზე, როგორც უბრალო და პატარა კაცზე, ისეთა დაუვიწყარი შთაბეჭდილება მოახდინა. საქმე რაშია? რა მოხდა?

აი რა მოხდა: ცოტა ხნის შემდეგ, რაკი თბილისში დავინავდი, რუსის საინჟინერატორო მონადირეთა საზოგადოების წევრად ჩავეწერე ამავე საზოგადოების თავმჯდომარედ იყო კომპოზ. პ. ი. ჩაიკოვსკის ძმა ანატოლი ილიას-ძე, რომელსაც მაშინ გუმბერანატორის თანაშემწის ადგილი ეჭირა. ერთხელ დაწოთის კარში, ნადირობის შემდეგ, ვსადილობდით იქვე ტყეში. ჩვენთან იყო ა ი. ჩაიკოვსკიც. იმან იქ, სხვათა შორის, ჩამოაგდო ლაპარაკი იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა იმის ძმას, კომპოზ. პ. ი. ჩაიკოვსკის ვიცნოს ის პირნი, რომელთაც რამე ნაშრომი აქვთ ქართულ ეროვნულ მუსიკიდან. აქვე ჩვენთან იყო ჩვენი სასწავლებლის უფროსი, რომელმაც უთხრა, როგორც გავიგე, მგონი ჩემზე, ამას ქართული ხალხური სიმღერები აქვს შეკრებილი და ნოტებზე დაწობილია.

რა გაიგო ეს, მომიბრუნდაა ი. ჩაიკოვსკი და მთხოვა: თუ შეიძლება ინახულე ჩემი ძმა და მიუტანე ის ნოტებიო. მე ვუპასუხე: შეიძლება კი არა, ჩემ თავს უზედნიერეს კაცად ჩაითვლი, თუ ველირსები თქვენი ძმის გაცნობას მეთქი.

—ხელო არ იქნება შინ, ზეგ საღამოს უქმველად მდრით და ჩემი ძმა შინ დაგხედ-ბათო. მითხრა ანატოლი ჩაიკოვსკიმ.

საღამოს ცხრა საათისათვის დაინიშნა ღლო.

წ. ჩიჩიკვაძე
(გაგრძელება იქნება)

მზავრის სიმღერა

(მეგობრული პაროდია)

ვირზე შევჯდა, ვირით მიდის

ბორჯომისკენ ყვანჩილა;

ვირის ზურგზე ბუქნას შერებია,

ლექის წერით დაღლილა...

ვაა, შენს ვირს, ვადილა,

მოშირიე ყვანჩილა...

თავზე თმები გადივარცხნა,

მთავრად ააკაშკაშა;

ლექის წერა კვლავ დაიწყო,—

ვირი ათათამაშა...

ვაა, შენს ლექსს, ვადილა

ფიორღების ყვანჩილა...

ბორჯომს თავი დაანებე,

და მოშორდი იმ ქიშა;

კვლავ პეტროვრადსა ესტუმრე,—

აქ შიარი გიმძიშა?...

ვაა, ჩელა, ვადილა,

რა გამღერებს ყვანჩილა...

წვეის პირად ვილაც გოგომ

ფეხი გადივანტილა,

ტიტველ ტანზე წყალსა იხსამს,

ჩქარა გასწი ყვანჩილა...

ვაა, ლელი, ვადილა,

წყალზე ქალი გაშლილა!

ის გოგონა გადაკოცნის,

წყალსა გასმევს პეშეითა,

შენს ვირსა კი ის დაუწყებს,

შორით ქვრეტას ექვითა...

ვაა, ლელი, ვადილა,

ნეტავი შენ ყვანჩილა...

ვირზე შევჯდა, ვირით მიდის,

ბორჯომისკენ ყვანჩილა;

ვირზე ბუქნას აკეთებს,

ლექის წერით დაღლილა!...

ვაა, დელი, ვადილას,

ჩქარი ტაში ყვანჩილას...

დ. პარიჭელა

საქართველდან რუსეთში

(ახალი ჯარის კაცის ელგია)

ქვინავს და მიჰქრის საღღაც შორს, შორს მატარებელი,
და სევდა მიჰყრობს, რაღაც სევდა გაურკვეველი...
მატარებელია, საღ მიაფერნ ქართველთა შვილებს,
ნაზ საქართველოს ლაღ გულ-მკერდზე ლაღად აღზრდილებს?..

ოხ, რა გულცივად მეგვებში, რუსეთის ველო!..
ან შენ თავს რაზე დამყრანტალებ, შავო ფრინველო?!
დალონებული შორს ვაცეცებ ნაღვლიან თვალებს,
საღაც ყაზბეგი ვერცხლის ქულით ელავს, ბრწყინვალეებს;

მიგრამ ვშორდები.. და სამშობლოც თვალს ეფარება,
იქნებ საშუღმოდ?!?. და გულს იპყრობს ყრუ მღუმარება
სამშობლო მხარეც, რისთვის მხარდე მე შენი შვილი,
თუ შენს ლაღ გვერდზე არ მეწერა ბედშავს სიკვდილი..

ახლა ვინ იცის, რომელ ველზე დავხუქავ თვალებს,
ან და რა მხეცი დააღესავს კბილებს ჩემს ძვალებს...
მოშორებული მოწყვეტილი მშობლიურ მხარეს,
სამარესაც ვერ ვეღირსებში, შავბნელ სამარეს,—

არამედ ველი, ფართე ველი, თვალუწვდენელი,
ქამსა სიკვდილის მკერდს მიმიკრავს. ვითა მშობელი...
ღრუბელი

რეჟ. მ. ქორელი. შარჟი

„გაწყვდილი სიმი“
ალ. იმედაშვილი (ვახტანგი)

პოლკ. თავ. კონ. აღმ. მიქელაძე
(ოსმალეთის საზღვარზე მოკლული)

შტ.-კავ. გ. მ. ნერხელიძე (ფოცხოველი)
(მოკლული —უკანასკნელი სურათი)

ქ ა ლ ი ბ რ ძ ნ ე შ უ ლ ი

დრამატული პოემა I მოქმედება.)

ალ. შანშიაშვილი

შესავალი

ო, ნეტამც, ქალო, დარჩენილიყავ სიზმრის მეგობრად, კვლავ შორეული! ნეტამც წარმელო ხსოვნა სოფლიდან, რომ ხარ სპეტაკი, სულის რჩეული.

იგი ტაძარი, მე რომ აღვიგე, არ იქმნებოდა ახლა რღვეული და მის ნანგრევზე არ ვიგლოვებდი: ქალო ლამაზო, რად ხარ გრძნეული? განა ვიცოდი, ზღაპრის დედოფალს, საგანს მღერისას, აღტაცებისას, რომელს გეტრფოდი ჩემს ოცნებაში და გძღვნიდი ლოცვას მარად ქებისას სინამდვილეში ცბიერად გცნობდი? ან იქმნებოდი თნვეს ჩველი? ხომ სიზმარშიაც ასე გიმდერდი: ქალო ლამაზო, რად ხარ გრძნეული? სულის წუხილით წარსულს მივსტერი, როს ყრმობა ჩემი შენით ჰხარობდა; დრო იყო იგი ჩემთვის საამო, ოცნება მაშინ მონარნარობდა, მაგრამ ვაი, რომ დამწვარ გულისთვის აწმყო მეტყველობს შხამად ქცეული! ო, გამიგონე: არც ახლა მძულხარ — ქალო შეითვალავ, რად ხარ გრძნეული?!

მომქმენი პირნი:

ძნეო — ქალთა დედოფალი

ჰანგო	} სამეო ძმანი
გმარო	
ბრძენო	

ძნეოს ქალთა აბალა.

*1 ეს ნაწარმოები გასულ კვირას თვით ავტორმა წაწაკითხა ახალი კლუბის დარბაზში მრავალი ხალხის თანდასწებით. შემდეგ გაიმართა მუსიკა, მაგრამ მოლაპარაკენი, რომელთა შორის ბევრმა მკერფმეტყველური სიტყვა წარმოსთქვა, ან ნაკლებ შეეხენ ნაწარმოებს ან ეკლემბრივ, ნაწარმოები კი უფრო მეტის ყურადღების ღირსია. ამიტომ დღიდან ვბეჭდავთ.

რად.

საუტროვოდ მორთული ვრცელი დარბაზი. მარცხნივ საწოლი ოთახი, რომელსაც თბელი და გამსჭვირვალე ფარდა აქვს ჩამოფარებული; იქ სძინავს ძნეოს. მარჯვნივ შავი სქელი ფარდა. შუაზე ძვირფასად მორთული ტახტი. მარცხენა მხარეს სდას ძველი, რომელიც გამოჰხატავს **ჰნავის ღმერთბას**. იგი ოდნე წინ გადმობრლია. ნახად აწეულ ზეღში გული უტირავს და ისე დასცქერის, თითქოს კიდევ შესტრფიალებდეს და თითქოს კიდევ ამაყად დასციროდეს. სვეტებს უკან ფართო შეშაბანდია, ოდნე ბნელანელნელა თენდება და შეშაბანდიდან გამოჩნდება ნაწილი ზღვისა. გარედ ისმის ჰანგოს წყნარი, სულისკეთებითი სიმღერა ჩანგის ხმებთან შეწყობილი. მუსიკა.

ჰანგოს სიმღერა

ცის ლაქვარდზე უკანასკნელს ვარსკვლავს ვხედავ, — მოციალეგს: იგი შუქით მონარნარე მივამსგავსე მეგ შენს თვალეგს. გადმოხმედე, ჩემო სულო, და გზა მოჰქე ამ ბნელ ღამეს; დედოფლო! გახსენ კარი! მიმეც შეგებს და სიამეს.

ცისკარს მოაქვს თან ნიაგი, შენს სარკმელსა დაუქროლა და მიგოიხარო, ვით მიგსუნტდი, სუსხმა თუ ვით ამათოთლო. შენ, მიჯნურო, ტკბილად გჩანავს. მე ვტანჯულვარ მრავალ ღამეს! გაიღვიძე, გახსენ კარი! მიმეც შეგებს და სიამეს. უძლურობამ, დილილობამ მთლიად წარილო ჩემი ღონე; რად დამსტოვე გარედ მარტო, სული რისთვის შემიღონე? ნუ თუ მისთვის, რომ მიყვარხარ და ტრემლს ვფრტყევ ამ ბნელ ღამეს? დედოფალი: გახსენ კარი! მიმეც შეგებს და სიამეს!

(ძნეოს გამოივლიტბა და უფრს უღდებს)

სინატრელო ჩემო, სულა!
 დილის ნამთა თმა მონამეს.
 აღზღექ, აღზღექ ძილისაგან!
 სხივი სორგუნავს უკვე ღამეს!
 დღეოფალო! გახსენ კარი!
 მიმეც შეგებას და სიამეს!

(ძნეო ხის სოლინარს ჰრეკს. შემოდის ამაღა)

ძნეო შუშაბანდს ფარდა გადასწიეთ!

ფარდას გადასწევენ. გამოჩნდება ზღვის პირი, მოშორებთი მშვენიერი კლდოვანი ნაპირი: ცისკრეთიდან ქალი მანთიადი ჩნდება. მუსიკა. განთიადი ორ-თვლიანი ეტლზე სვას. ეტლში შვიდი წყვილი გედი აბია. ლამაზი და ნათელი მანთიადი გედებს ლერწმის შტოთი ერეკება თავზე ყვავილების გვირგვინი ადგია. თმა გაშლილი აქვს. ნათელ ხელით სოფელს წითელ ვარდებს აბნებს. ვედები სიმღერით ეტლს დასაგლეთისკენ გადაატარებენ. ძნეოს საპირფარეოსო მიუჯდება. ამაღა გარს დასტრიალებსო.

ძნეო ნანო!

ნანო მიბრძანე!

ძნეო გარედ ვინ მღერის?

ნანო რა მოგახსენოთ?

აღბად იქნება თქვენი მონა შეყვარებული!
 შუალიამიდან უკვე მღერის
 გრძნობიერს ჰანგებს.

ძნეო წადი გაიგე, სიდან მოსულა, სადაურიკა?
 ლოი!

ლიო მიბრძანე!

ძნეო ეს სამკაული უკვე მომზებრდა.

იგი სამოსიც ვგონებ ჩემს სხეულს აღარ აშვე-
 ნებს.

წადი, მოიტა სხვა სამკაული,
 აღმოსავლეთის მფეის მოძღვნილი!
 გვირგვინი, ძვირფას თვლებით მოსილი.
 სასურე ნათელ აღმისიანი და ყელსაბამი.
 და საზეიმო ტანსამოსიც თან მოაყოლე.
 თხელი სამოსი, საკინძით რომ მზრებზე იკვრება.
 გუშინწინ ჩემმა მისანმა მითხრა:
 დიდებულ სტუმარს ზეგ შეგხედებო!
 წადი, რაც გითხარ, მსწრაფლ შეისრულე.
 (ლიო გადის)

მ. მანიაშვილი

(გაგრძელება შემდეგ ნომერში)

„სიტყვა“ გრიუზაზგილის პოეზიაში

აღმანის სულიერი ძალა სხვა და სხვა ფორმით აშკარადება; დასაბამი მისი ერთია, მაგრამ სხვა და სხვა ტოტებზე შლიდა. შემუშავებულია ენათა ფსიქოლოგიის მეტაფორით მიერ (ჰუმბოლტი, ზოტენია, თანაინიკო-კული-კოვსკი), რომ მთელი შემოქმედება ადამიანის ფსიქიკასა მაც. სიტყვა-კასმული მწერლობა (ზროსა, ზოქსია), სურათმოდერება და მუსიკა, ნათელი არის ერის ისტორიული განვითარებისა, მხოლოდ სხვა და სხვა ფორმით. მაც. კასმული მწერლობა სიტყვას მიმართავს, მუსიკა რითმს და სურათმოდერება კი უმთავრესად სახსა და გეომეტრიულ ფორმებს. რომელი დარგი ხელდასწრებია უფრო ძლიერად გამოხატვის ჩვენ სულიერ სიმდიდრეს, ძნელი სთავიქვლია; მუსიკა სმის ინტონაციის საშუალებით, ისევე მძღვრად და სშირად უფრო ძლიერად გვაგრძნობიებს შინაგან ფსიქიურ უმოცობებს, როგორად უსიტყვა“. ესევე ითქმის მსტერობისა და სურათმოდერებასზე. მაგრამ ადამიანის ფსიქიკა ისეთი რთული და მრავალმხრივია, რომ მისი სასურებთი გამაშკარავებს არც ერთ ხელდასწრე დარგს არ შეუძლია; ზღვა არის კაცის სული, რომელშიც ჩვენ გარეგან შედეგებს თუ ვსჯდავთ. ადამიანის ერთ ძლიერ ტრანსკლადის სწორედ ეს შეადგენს, რომ ჩვენი სულიერი ძალა, ობიექტიურად გამოთქმული და განსუქორებულია. ეოველივე ხელდასწრე დარგი, იქნება იგი მუსიკა თუ სურათმოდერება ან მსტერობა, თვისი ნათელ გამოხატვასა და სხვისათვის გადასცემას, სიტყვას სპირიტუალს; პუთ-სოფინის სიმდიდრისა და მიქელ-ანჯელოს სურათის თუ გინდათ მისნეთ ნათელი და შვეთარი ობიექტიური გამოხატულება; სიტყვაში უნდა ჩამოასწავსო, რადგან სიტყვა არათუ მარტო გარეგან ფორმებს ტანმოგვამს, არამედ იგი შინაგან იდეებსაც გამოხატავს; სიტყვა არის არა მარტო აბრადი აზროვნებისა, არამედ თვითმომქმედი ძალა; იგი გამოხატავს არა თუ მარტო ჩვენ ქოტორე ლტოლვილებს და კანცდას, არამედ მისში ნათელი და გარეგული სახეებიც შეაკვს და თვითვე ხდება წყაროდ ახალი იდეებისა, და სშირად ინდივიდუალური სიძლიერე აზროვნების

მხრე, მის სიტყვაში აშკარაა, მაგრამ დაუხვავად ამისა, სიტყვა მანც, სუსტია საყრდენით გადმოსცეს დრამა და ფართე შინაარსი მიქელანჯელოს ფრესკებისა ჟღანდებისა ზირველი ფერდელისა, როგორც ამ სურათს არ შეუძლიან საყრდენით გამოაშკარავოს ჟღანდ და მძიფრი სეველით მიტეული სახე მიქელანჯელოსი. ამ ტრაგედიას, სიტყვის სისუსტით გამოწვეულს, უფელზე უფრო მეტსაა განიღვანად, რადგან მათი ფისინია, შედარებით, უფრო ნახი, მგრძობიარე და ელასტიურია, და უმეზარტად უოველივე მძიფრი განდგა სიტყვაში ძივლად უაღბლებს.

ჩვენს მგოსან გრამაშეიღვანდ ძივლად უგრძნია ეს ტანჯვა სიტყვისა. ზირველი შეხედულით საკვარელია; არც ერთ ჩვენს ხსლდას და მწერლს არ ემარჯვება სიტყვა ისე, როგორც გრამაშეიღვანდ; არც ერთი არ არის მკვეთრი ოსტია სიტყვის გრამაშეიღვანდით. ეს დეპულაბა მართალია, მაგრამ მართალია ისიც, რომ მგოსანი ძივლ ტრაგედიის განიღვანდის შემოქმედების დროს, ეს შემოქმედების სფერო მგოსანის ჩვენთვის დაფრთხილია, მაგრამ ის ღირთული აღსრულები, რომელიც მის ზოგისაში კაიონის, ნათეს უოფენ ამ მოვლენას. ეს სხვათა შორის მითაც აისხება, რომ მგოსანი შედარებით უფრო გულწრფელია; ეს გულწრფელია მგოსანის ძივლით ინდივიდუალობის მომსახურება, იგი ელახნად მას შეტეულებს; რაც მგოსანის სულს ძივლ ელტლავს აღმრავლად მგოსანი ხშირად არც მას ერიდება, რომ სასოგადობრივი აზრი გასწავლას თავისი მოქნილი ლექსით.

მის. აბრამიშვილი

(გაბატლება იქნება)

* *

აფრას გრიგალი მოუსვენარი
სწეწავს და გლუვავს, თოვლით თეარსა ..
მე კი კვლავ ნავით მივფრინავ ზღვაზე
და უცხო ცის ქვეშ დავიკებ მელსა...

მივფრინავ შორს, შორს და თანაც ვიქრობ:
ნუ თუ ზღვის რისხვას ვადარებებ?
დაე, გადამხდეს, რაც მწერი,
შენთან კი, ტურფავ, ველარ დავრჩები.

ქნარი

თეატრის ისტორია

I. თეატრი პირველყოფილ ხალხში

ის აზრი, რომ დრამა ლიტერატურის უკანასკნელი სახე და ეპოსისა და ლირიკის შემდეგ გაჩნდა, ძალიან გავრცელებული აზრია. მიუხედავად მისი გავრცელებისა, დრამის გაჩენაზე ასეთი აზრი მართალი მაინც არ არის. პირველყოფილი ხალხები დრამას არ იყვენ მოკლებული, თუმცა მათი პოეზიის განვითარება ეპოსისა და ლირიკამდე არ მიხლდა.

მართალია ეს აზრი მხოლოდ მაშინ, თუ ვიგულისხმებთ დრამას, ლიტერატურის როგორც დასრულებულ ფორმას. ლიტერატურის რთული სახის აზრით, დრამა, ეკვი არაა, სხვა დარგის ლიტერატურაზე გვიან განვითარდა. ხოლო რაც შეეხება დრამის ჩანასახს, ის შემჩნეულია ველურ ხალხებშიც კი.

ყოველი პირველყოფილი ადამიანი თავის ენის სიღარიბით რამდენიმე მსახობი ცოცხლდა. ის მოყვებოდა თუ არა ლაპარაკს რაიმე საგანზე, იწყებდა ხელების ქნევას, ზაძვდა ცხოველებს და ხალხს და ეღებდა ვისმე ლაპარაკის ცილოს.

ავსტრალიისა და აფრიკის გამოკვლევები გავივრებაში მოდიოდნ ველურების ნიკით. ველური, როგორც კი გავიგონებდა უცხო სიტყვას, ცდილობდა იმ წამსვე გაემეორებინა ეს სიტყვა და მიეღო ის პოხა და სხვის გამომეტყველება, რომელიც ჭიონდა მის წარმოთქმელს.

ველურის პირველი მოთხრობა, პირველი სიტყვა წარმოადგენდა თეატრის ჩანასახს. თეატრის ეს ჩანასახი ნამეტურ პირველყოფილ ხალხების მიმიკურ ცეკვის დროს განვითარდა.

მიმიკური ცეკვა ტომში მომხდარ საყურადღებო ამბის აღსანიშნავად იმართებოდა. იმართებოდა მავალითად ასეთი ცეკვა ნადირობაში გამარჯვებისა და სხვა და სხვა ტომის შეთანხმების შემდეგ. ცეკვა იმართე-

* ამ წერილების შედგენის დროს ვისარგებლე პ. ვორლოვის წიგნით „თეატრის ისტორია“.

ბოლა ლამით მთვიარის სინათლევხე. ხანდახან მოცეკვავენი თავის ცეკვით რაიმე ცხოველს გამოხატავდნენ.

მიმიკური ცეკვა უმდაბლეს საფეხურზე მდგომ თეატრის შინაარსს წარმოადგენს. აქ ცეკვის დროს ვხედავთ სტენას (ადგილი, სადაც ცეკვავენ), ვხედავთ მსახიობთ (მოცეკვავენი), ვხედავთ მის საცქერლად შეკრებილ მაყურებელთ.

ამ პირველყოფილ თეატრის მსახიობნი მიმართავენ აგრედვე გრიმსაც. რაიმე თეთრი სახის გამოხატვად პირს თეთრით იღებავდნენ.

ყოველივე ამის შემდეგ ცხადია პირველყოფილ თეატრსა და დღევანდელ თეატრს შორის შხავსება. დღევანდელი თეატრი გაგძობება ძველი თეატრისა. ძველი თეატრი დროთა განმავლობაში თანდათან განვი-

თარდა და მიიღო ახალი სახე, თუმცა შინაარსი ძველი დარჩა.

პირველყოფილ ხალხების დამახასიათებელი თვისება ლაკონიური და ხან ქარავმებით ლაპარაკი იყო. ზოგიერთ რამეზე გაცხროთ იტყოდნენ და სარულად ის მსუნელების ფანტაზიას უნდა წარმოედგინა. ნადირობის ცეკვაში ხელოს ქნევით ანიშნებდნენ საზოგადოებას, რომ ისინი საქონელს ტყავს ამრობდნენ.

ველურებზე ცეკვა ძლიერ შთაბეჭდილებას სტოვებდა. მოცეკვავეთ აღტაცებაში მოჰყავდა ნამეტურ შევანიანი ქალები უკეთეს და მოწილ მარჯვე მოცეკვავეს მეტი მოთაყვანენი ჰყვანდა ქალებში. პირველყოფილ ხალხისათვის ეს მიმიკური ცეკვა შემდეგ რელიგიურ წესების შემადგენელ ნაწილად გადაიქცა.

გიგლა მეტუცი

საწიგნოზგრო მუსაივი

„ქალი გრძნეული“, დრამ. ზოგმა შანშაშეილისა, თვით ჯეტრანმა წაკითხას ახლად კლეუბის, მსმენელბოთ სავსე, დრამაში 4 აინვარს. წაკითხას დინჯად, წყნარად, მაგრამ ურუ ხმით, რას გამოც ზოგა რამ ბეგრისათვის ეკუთბული დარჩა.

ნაწარმოების შინაარსი მოკლეად ასეთია: გრძნეული ქალი ძნელ მარტოადენ გრძნების შქოთე, შეიარაღებული ისევე გრძნების მცხოველებული აინადით, ე. ი. გარეჯანი სიმშენიერთად და მოსამბეღლობით, ჯერ შეჭსეგება და შეებრძობება ზოგნიის ქურუმს ჭხვოს, შერე თეხიკურთ ძლიერების წარმომადგენელს შერმარს გიორას, ოთხივეს დისძლეუს და დასაშარებს, ხოლო შემდეგ მოდას მისთან გონიერების სიმძღვარას მარტარებელი ბრძნო, დასარბეგლები უგანსკნული ძმა. გრძნეულისკან აღბრუდს ფნებას ბრძენთ თვისი შინაარსით შეჭმებენს, ამავე შინაარსით ქალის გაბერტროთიუდს გრძნებას ჩასელებს და აშქეიენებს:

„ზომწონს, ვინც მე დამიმონებს, მე მას ვეტრფი უძლევდა სა“.

წაკითხვის შემდეგ გამოართა მუსიკით ნაწარმოებზე. აღაზარეკს სხვა და სხვა ორატორი-

ბმა, მომეტებულად იმაზე, რაც თითონ იტოდნენ. მუსიკით ძალზე ჭრული იყო, სუბუქი და მალე გამფრინავი გონებიადნ, ხოლო შინაარსი ზოგნიისა დაუეწარა...“

„გრძნეული ქალის“ მისმენამ ჩემი გონება სხვანაირად გააშუქა, ვიდრე ორატორებმა ვადმოგებენს და აი როგორ: მე განმითდა და ჩამეჭლო გონებაში წინადაც ბეგრჯელ ნაელები აწრო, რომ აღმანასი მოტანაღს კულტურას ჩვენამდის ბეგრჯან ფულურო აწნდება, რომელიც მას აწვიფრებს, ტანჯვას უჩენს. ამის დიდი მოწმედდეს ჩვენ წინ არის...ხოლო ბ. შანშაშეილის დრამატოულ ზოგნიში კულტურის სხვა ფულუროა ჩანსეგნები. არსებული კულტურით გათლილი ქალი უმწვერვალესად რომ განყავითართად და ვატართ იმ ცხით, როგორც მამაჯიც მას ატარებს, მოამსადაებს ტრეგედას: ეს ქალი უმწვერვალესი ფნებით დათროს სიდოტხლის შინაარს და მოსობს მას ხოლო ქალი, გონების არსით გადასეკული, დაუტოლდება სიდოტხლის საუკეთესო შინაარს, ეჭუეება და დამორჩალებება მას.

ამ აზრის გარდა მე დავინახე, რომ ს. შანშაშეილი არ სცილებება ხალხსურს შემოქმედებას, მასთან სდას, თუმც ბუერს რამეჰო მას უტნა ჭენითთ უქმედებაზეებ.

შემოქმედება ძალიან ჩვეინათანა ერთი. იქვე ვიღამად სთქვა კიდევ, რომ ჩვენი სსხოგადობების მოწინავედ წოდებული ნაწილი ე. თ. სულაირო ცხოვრების გამომხატველი ნაწილია დატკაცავ; მას აზრებრი განხიზა არამც თუ შიპოდოს რამ შემოქმედს; არამედ აჩვენოს ცხს, საით წვაადეს შემოქმედს, რომ ადრთათვანოს ეს სსხოგადობა. ანუ რომ შემოქმედს ჭეავს ერთის მხრით მონობაში ტატკანნილი ხალხი, მეორეს მხრით კათასხირებული სსხოგადობა, ამიტომ შემოქმედს მარტო რებას, მარტომ უნდა გაავლიოს ცხს. თუ ურხო შემოქმედების მისაღეს ტაქეა, ეტეც გათახიხრდება. ს. შანშიაშვილამ გეგარმობიანს ხალ ნწარმოებში, ხალხური ფორმით, ხალხისათვის გასაკებად, ხალხისავე შექმნილი და იგი ხალხსვე დაუბრუნა დასახხად, თუ რაშია უბედურება. ს. შანშიაშვილი ესწრაფის ხალხის გუდადეს ამორთფოს თვისი შემოქმედების იქვლტი. ეს არის ჩვენი ივინდ სსჭირთ და ეს იქება კიბე ღვთაებამდე აშეყნი ჩვენი ჭერ ახლგაზად ზოტიოსა. ნწარმოების ეოყუღმხრე დაფასებას წვაითხვა, მისი შესწავლა ესტორობა და ჩემი სიტუვა კი მისქეილის შთაბეჭდვლებსაყა ატებული. უსამართლია ეთო სეყუღდრო, რომ ატორმბა არ გადასწრს საყოფელთაო სვაითხი სქისისაო. თავის სატეხი სვაითხუბა ზოტიოსანს გადაწვეტრას არ ელიან; არამედ მოათხოვენ იმის მსატურულ გამოსხვას, თუ როგორ სწვდება ეს სვაითხები მის გულს, როგორ სწრის მის სულს ამართულო სინამდვილე, და რას გრძობას ამისაგან. ჩვენი აზრით ატორმბა ამისაგ მახწია...

დამსწრე ქალი

სარფუხის რამე-რუქე

ბეგრი უსამართლობა და უსწორ-მასწორობა სდება ამ დალოცვლი ქვეყნაზე; მკანამ ჩვენ ქალაქის განაზირა უბნის მცხოვრებნი რის მოწმენინდა ესდებით, ენით გამოუქმედა. ქალაქის მამები მარტო შუაგულ ქალაქის გამშენიერებისათვის ფიქრობენ, დახანტეხები-კი უუფრადებლად მიტოვებულა, ამ მხრით ტნსაკუთრებთ ხარფუხის ჩამორჩენილია. აქ არ არის ანავითრო ეკლტურული დაწესებულება— თეატრი, ბიბლიოთეკა და სხვა... ქუხუბა რომ

კაიროთ, ისეთ უწინაწერ მკვერმეტველურ დახმდვა-გინებას კავთანობთ, რომ ძალაუნებრად ეურებაში თითო უნდა დაიხრთო; ბიჭები აშენების წინ, ფეხმორთხითა სსქედან და აშეკრად უმომარსა თამაშობენ. თამაშობას ჩხუბი და დაწეების ტრიალიც მოსდევს. მაგალითები ბეგრიან (14 ქრისტესე, ეომარის თამაშის დროს, ერთმა მეორე დახით მოკლა). ზურის თუ სხვა სანთვატეკე ტავანებლდები რომ ქუხისა ეომარსა ან სხვაფრეე ატებენ ფულს, ან ტაჭობიერებულე ბიჭბუჭნი სტანტებენ ფულს, მას ხამ ანკარშიზ არა აქვს. ხშირად ცოლ-შვილიანს კანტებოც მამობუნთ ითს კალს-ეომარს, შევლებო-კი თავსე ადგანან და კატანტებით უურებენ მამის. რასაკვირებელია, ამ გეგრა მამის შვილები სწავლის მკავირად თანდათანობით ისეთ წუშეშეიტევილებიან, საიდანაც მათი ამოყვანს და გამობრუნება ეოგვად შეუძლებელია.

ხარფუხელებს ერთი სიკეთე ეკვრიდა: რამეინივე ინტელიგენტის თათხნობით შესდვა ხარფუხის ქართული წარმოდებების მმართეული წრე, რომელიც სისატემატორად მართავდა ათეფასიან წარმოდებებსა, რთაც ბნელში ჩაფულულ ხალხს სულეირად ანტეკატება. ბირეელსხნად ატუროთ თავაშეებული ბიჭები ურწმუნოდ უუურებდენ თატრსა; მკანამ გამობობა ეოგვლ წარმოდებნიზე ათ ბილეთს უფისოდ ურბებდა მით და მართლაც 3-4 წარმოდებნის შემდეგ უნდა გენახათ ეს ქუხის ბიჭები რა ხალხითა და მოწიწებით დაარბოდენ თატრებში. და აკა ქურდბაცატობამ და ეომარსაზობამ შესამწირვლად იკლო.

ამ წრეს არსებობისათვის სდლხარა არ ჭქონდა; ის ერთი-არბო გრძობა, რომელიც მომწიარნობობათ ჭქონდა შენახული, თატრის (ქალაქის სხლდის) გამშენიერებას ტავადობს. უსაღრმობით ქალაქის სხლდის ქარა თავის დროსე ვერ გადაუხნდა. იმას მკავირად, რომ ქალაქი თათხან დახმარებადა ამ სიმამატორ დაწესებულებას, ხელი შეეწყო სუბსიდაობათ, წრეს სსსამართლობაში უწილდა და უწადის ბუტაფორიან ხის დამიტრეული ხანჯლებიან და ტველ ქუეღის ტავადვას. წრეს რომ ხელშეკრულობის ცალია ვერადეგრა დააკლო, შემდეგ ხერხის მამართვა: ტამოყუნავენს ქალაქი ბიჭულს, რომ შუნობა ?

საათის განმავლობაში დაცალკო, დასარტოისათვისაო. თუმცა სახანაო სტუმართკება, რომ დასარტოისთვის შენაბას კამისია სინჯავს, ამოწმებს და შეიძლება, თუ განმოსვლეკია, ამტკიცებს კიდევ. აქ კი ქალქმა სულ სხვა გზა აირჩია ..

ქალქი თავისი დაქვესტულებით ხომ ხალხისა და მტხარებლების კეთილდღეობისათვისა ზრუნავს. წრეც ხომ სხალხა დაქვესტულებას და მიხნად ამ უბნის ბნელი ხალხის გათვითცნობიერება და სინათლის შეტანა უნდა. მაშ, არ გვესმის, გერაფათ რად უყურებს ქალქი ამ წრეს და არ აძლევს სხატულებას თავისი დანიშნულება ბინათლად შესწორვას?!

შარშან რამდენჯერმე შეუშრათავს წრის გამტკობას ქალქისათვის შეიწკობისათვის და თავისი მოქმედების სხატუებაც წარუდგენია, მაგრამ... პატრონა ხად არის?

არჩილ შათირიშვილი

დედის გველეხი

(გაგრძელება*)

სოფრომა არ შესცდა, როდესაც დედას უთხრა - თავს დამეცნერო. ამ დამეს მისი ქონის გასაჩრეკად მოდიოდა მამასახლისი ყარაულებითა და თვის თანამეგწით. მათ ორი დღის წინად გავფოთ სოფრომას ყაჩაღად გავარდნა. და თუმცა დანამდვილებით-კი არაფერი იცოდენ ცდილობდენ მის ხელში ჩაგდებას ერთველობის გამოსაჩენად არ ეგონათ, თუ ამ დამეს სახლში ნახავდენ, მაგრამ რაკი ქობში სინათლე შენიშნეს, მოილაპარაკეს, უთუოდ შინ იქნებო, და გავმართნენ მისკენ სანამ მთლდ მის პატარა ეზო-ქობს დაუბლოვდებოდენ, შორი-ახლო ჩამოხტნენ, ცხენები ლობზევ მიაბეს აღვირებით და ფეხით გასწიეს ქობისაკენ. ბახუმ რომ შენიშნა ორლობეწი მომავალნი, გადახტა ორლობეზე და გაცოფებით დაუწყო ყეფა. ძალის ბევრჯერ მოუქნის ყარაულებმა ამოღებული ხმალი, მაგრამ სწრაფმა ბახუმ ყოველივე მოქმეული ხმალი სწრაფად აიციდნა უკან-

უკან დახვეთო, რაც მაჩვენებელი იყო იმათი მოახლოებისა.

— ჩააქვრე, დედა, სანთელი! — დაიძახა სოფრომამ და რვეოლვერი იძრო. მათა თავზარდაცემული მივარდა და სანთელი ჩააქრო. ამ დროს ვაისმა ღობის წნელებისა და სარების მტვრევა ეტყობოდა ყარაულები ლობზევ გადმოხტნენ. ამ ხმით შემკრთალი სოფრომა გამოვიარდა ქობიდან რვეოლვერ-ამოღებული და ის იყო უნდა გაქვეულოყო, რომ რამდენიმე კაცის ხმა მოესმა: „გაჩერდით“, მაგრამ ამ ხმას ყური არ ათხოვა და გაიქცა.

„გესროლოთო!“ დაიძახა მამასახლისმა და ღამის სიბნელეში მხვივით ვაისმა თოფების გრილი. მას ბანი მისცა სოფრომას რვეოლვერმაც და შეიქმნა ერთი აურ-ზაური. ყარაულები ერთხანს გაეღვენენ სოფრომას თოფის სროლით, მაგრამ ის ისე მოხერხებულად ვარბოდა, რომ ღამის სიბნელეში მის გზაკვალს ვერა გაუგეს რა და ისევე უკან დაბრუნდნენ.

თოფების ხმაზე მთელომ ვაიციდია და ზეზე წაოდა, შეიქნა ერთი ხმაურობა: „არ გოუშეოა!“ ძახილი და კიჟინი, რამდენიმე ხნის შემდეგ მამასახლისმა თავის ამაღას დაუძახა და საყვედური უთხრა, რატომ არ მოკალითო. მერე შევიდნენ ქობში, რომელიც ჩაბნელებული იყო, და ვაიანათეს. ქობში გულწასული მათ ეგლო მამასახლისმა გულწასული რომ დაინახა, ოდნავაც არ გავკრევიბა, ყარაულებს უბრძანა, წამოაყენეთო და ცოცხალ-შეკდარი მათ წამოაყენეს. ცოტა რე გონს მოვიდა, მივარდა და ერთი ყოფა დააწია.

— უე შე კუდიანო! სახლში ყაჩაღებსა მალავ ვანა!... მე შენ გაჩვენებ სერს .. ხვალვე სახრჩობელაზე დაგვიდებ, შე ყაჩაღის დედა!

— არა... ბატონო... მე არ ვიცოდი... ის... გოუბრიყვიბით... თვარა არ იყო მამისთანა... ძლივე დააბოლოვა მათმა, თავიდან ფეხებამდე აკან კალეზულობა...

— სუ! შე კოფაკო... მე შენ ვიჩვენებ ხვალვე შენ სოფრომას მხრტ წაკრულს. მაშ

*) რედაქციისაგან დამოუკიდებელ მიზეზთა გამო ამ მოთხრობის ბეჭდვა გასულ წელს ვერ დასრულდა მისი დანაწიხი დაბეჭდილი იყო „თ. დ. კ.“ №28, 39, 40 41 და 42.

ყველაფერი მართალია, რაც სთქვებს და ამბობენ!... ჩქარა დახრივით ეპატურობა.—გასცა ბრძანება. ნაცვალმა და ყარაულებმა ჰკრაქით ყველაფერი დათვალვიერეს, მაგრამ ვერა იბოვის რა. მხოლოდ იქ, სადაც მიაი იყო წაქცეული, ნახეს ოცი თუმანი, რომელიც შეიღობა დაუტოვად დედს. მამასახლისის თითქო ეწყინაო ერთი ყვირილით ჩაიკეცა ფულები ჯიბეში, მეერ ოქმი შეაყენა, მთიას ყარაული მიუჩინა, დ გაბრუნდა შინსაქენ.

მეორე დღეს მიტლ სოფელს ზარივით მიეღო სოფრომას ყანალომა მთია ბაერ ორჯერ დაიბარეს სოფლის სამმართველოში, რომ სოფრომას გზაკვალი ვაეკოთ, მაგრამ ბოლოს თავი მიანებეს. ეს-კი იყო, რომ დამღამით ხზირად ეცემოდენ და უჩხრეკავდენ ქოხს.

ამ შემთხვევის შემდეგ სოფრომა ისე შორს გადაიკარგა, რომ დიდხანს აღარ გაუვლია თავის სოფელში და არც დედა უნახავს, თუმცა მისი ნახვა ქალიან ენატრებოდა.
(გაგრძელება იქნება)

მე. ფურცხვანიძე

ქართული სახიობა

ძარბ. მახ. ამხანაგოზამ ის. წუწუნა-

ნაეის რეესობით 2 იანვ. სახ. სახლში „სადღესასწაულო“ წარმოდგენა გამართა ქართული თეატრის დაარსების 55 წ. თავის შესრულების აღსანიშნავად. გვივირს, ასე რათ ამოკლებენ ქართ. თეატრის ისჯრობას? პირული წარმოდგენის დროს (1791) თუ არ ავილებთ, უყანსკელი მაინც ავილოთ, და მას შემდეგ ვი უყვე სამოცდა მეხუთე წელია. გარდა ამისა ქართ. თეატრის განჩის პირველი დღე იმდენად ძვირფასია, რომ უფრო ღირსეულად უნდა აღნიშნულ იყოს დღე. წარმოდგენის „არსენა“ და „მითიო“-ს ერთი მოქ.

მე. ჩიჩქაშვილის სახანოვისოდ ამხანაგოზამ მე. ქორეის რეეს. 7 იან, წარმოადგინა „ორი ომლო“-ს ვისთვის და რისთვის ამოათრეის ეს ძველი „პიესა“, ვერ მივხვდარკობი. რე თუ დღევანდელ გემოგანივითარებულ მაყურებელს ასეთი ნაწარმოები დაეკმაყოფილებს? პიესა რიგინად იყო დადგმული. დიდძალი ხალხი დაესწრო მოგზენეისის საჩუქარი მიართვის და მსახიობნი ტაშით დააჯილდოვეს. წარმოდგენა 10^{1/2} ს. გათავდა

პვლბარის სახალხო თეატრი 4 იან წარმოდგენეს „რაც ვინახავს—ვივარ ნახავ“. მომხადება აქლდა, კარგი იყო პირ. მოქმ. სიძლის გიგანობი (ე. მარგველაშვილი, უტხაელი, და სხ.) დიდი მხატვრული

უნარი გამოიჩინა უსიტყუო როლის აღსრულებით ბესო მისურამემ საკიროა მეტი ყურადღება მიაკვირონ წარმოდგენის მხატვრულ ზომასა და მთლიანობას.

ბაბოს დრამ. წამი 28 ქრისტეშობისთვის გამართა ქან ელო ანდრონიკაშვილის ბენეფისი. აღფრთოვანებით ევლოდით მსახიობ ქალის სადღესასწაულო წარმოდგენას, ის მსახიობ ქალისა, რომელმაც ბაქოს ღარიბ სყენიანად გაჩვენა ხორკსმული, სისწრაშით განსაზივრებული თველე „ბურუსში“, რუსია „უნიადა-გონში“, „მანდემ“ და მით ჩვენში უსახლოდ პატივისცემა და სიყვარული დაიმსახურა. ევლოდით, გვენახავს საყვარული მსახიობქალი სახეებით ფრთა-გაშლილი, თავისუფალი, რომ ერთხელ კიდევ დავრწმუნებულყავით ჩვენი გულის თქმათა სინამდვილში. მაგრამ, სამწუხაროდ, როგორც გვევლინა, ისე არ მოხ.ა. ამას ხელი შეუწყო საპატიო მიზეზმა: მოგზენეისეს თავის სადღესასწაულოდ ვერ აერთია ისეთი პიესა, სადაც მას შესძლებოდა თავისი ნიჭის თავისუფლად განავარდნება...

დასავდა სასცენო ილუსტრაცია „ბედის ტრიალი“ (ერთისთავ-ხომტარაის რომანიდან შ. დადიანის მიერ ვაღმოც. 5 სურათად). ამ რომანში უმთავრესი გმირი არის „ციკო“, რომელსაც თვით მოგზენეისეც ასრულებდა სცენაზე. ძლიერი და მძიმეა სულიერი განცდა ციკოსი რომანში, ხალა იგი, სცენაზე გამოყვანილი, ჰკარგავს ელფვის, მკრთალობს მისი სულიერი განცდაც, ამიტომ მოგზენეისეი თავის აღგავსა ვერ იყო... ამ გარემოებამ უთუოდ მაყურებლებდუც იძოქმედა, რაც ხანდისხან მათ უფუნებო ტაშის ცემში გამოაშყარავებდა ხოლმე. ამ უფუნებო ტაშის ცემში სიმოდა თითქო უქმაცყოფების ფარული ხმა: რატომ უფრო შესაფერი რაოლი არ აირჩია და მინც და მინც ეს? თვით ეს სასცენო ილუსტრაცია „ბედის ტრიალი“, მაგალ. პირველ სურათში, მეტად მომამებრებელი ხდება, თუმცა სამაგიეროდ მეორე სურათის დეკორაცია ზედმოწვენი მხატვრულად იყო გაპართული, რომელიც თვით მოქმედ პირებსაც ამვირცხლებდა, სულს უშვამდა.

მოგზენეისეს თავისი სასცენო ნიჭის ძლიერება მეთოხესა და მეხუთე სურათებში უნდა გამოიჩინა, სადაც ციკოს სულიერი დანატირბნი ვუღალეს წერტილად აწვეს, სადაც ყოველმხრივ მოკუტებულნი, იმედგაცრუებული ციკო საბოლოოდ რწმუნდნება თავისი დუმპირი ბელის უკუღმა ტრიალში. აქ უნდა გვევლინო, გავგვეონ ამ უტყუარ ნიჭის ძლიერი ფრთათა რბევასრიალი, მაგრამ ამ ფრთებს თითქო უზიოვიო რამ ძალა შეუბრალვებულ ჰქუემედა... ამიტომ ხალხი ვერ დაეკმაყოფილდა ისე, როგორც ის უთუოდ მიელოდა დაეკმაყოფილებას უღირეს წერტილამდე. ბაქოს ქართულ-ლობას იგი უკეთეს შესაფერის როლებში უნახავს, და მან რამ ხალხის დიდი პატივისცემა და სიყვარული დაიმსახურა ბაქოში, ამას მივამოვდა თეატრის დარბაზში მოვლენიებული ხალხი, ხალხს ელო მინც მოეწონა ამ როლშიც, ამ მდგომარეობაშიაც აუმაბრკოთა ოცაეკობი და მითრთვა სატკბობითი.

დანარჩენ მოთამაშეთ თითქმის ყველას პატარა, მაგრამ კარგი როლები ჰქონდათ დაცისებულო.
ქ-ნ ქეთო ანდრონიკაშვილს ამ საღამოსთვის ნამდვილ მესადგური როლი ავლი და პირნათლადკ ჩაატარა. კარგები იყვნენ: შ (დადიანი (გენერალი), შ. ხონელი (გენო) ნამეტურ მესამე სურათში, ბ ახობაძე (ილარიონ), დენარჩენები ყველანი თავიანთი ალაგის იყვენ და ერთი წუთითაც არ დაურღვევიათ საერთო ანამბობა.

დასასრულ აღნიშნავია, რომ გამოცდილი რეჟისორის შ. დადიანის ხელი უკვე დაცვა ბაქოს ქართული სცენის ყოველ კუნძულს. რეჟისორის ნაყოფიერება უკვე საკმაოდ გამოსწარავდა აქაურ სცენის მოყვარეთა ვაწროთვის საქმეში. შ.დადიანის მიზერ ვაწროვნილი სცენის მოყვარეების გამოყვანა რთულ პიესებშიაც თანამად შეიძლება. წლებიანდლ რეპერტუარშიც არ უშვს ეს, თუ მხედველობაში არ მივიღებთ ზოგიერთ ნახტომებს (საგრძნობელ ნახტომებს). სასცენო ძალების შემადგენლობაც დამამყავიფილებელია და სასურველია ამ ძალების აქ წარმოდგენებზე მოსიარულდ ხალხის დამამყავიფილებელ პიესებში გამოყენება, ბ-ნი შ. ხონელიც კარგსა და უთუოდ საჭირო ძალს წარმოადგენს აქაურ სცენისთვის. ავტო რამდენიმეჯერ გამოვიდა ბაქოს სცენაზე და ეტყობა კიდევ ხანგრძლივად დარჩება... ეს ვარაუზობა სასიხარულოდ უნდა ჩითივალოს ბაქოს ღარიბი სცენისათვის.

გ უ ლ ის ა ბ ა

დ. სურამში ადგილობრივ დრამატ. საზოგად. ახალგაზრდების თხოვნითა და დამმართვები კლუბის დარბაზში 3 იანვარს გახარა წარმოდგენა, რომლის წმინდა შემოსავალი გადასილა ქართული თეატრის აღსაშენებელ თანხის გასაძლიერებლად.

წარმოდგენილ იქნა „პატარა კახის“ მეორე მოქმედება, „უფროსი ძმა“, დრამა 3 მოქ. და კომედია „არც აქეთ, არც იქით“. ა ხალგაზრდა სცენის მოყვარებ გრ. სულთაშვილმა მშვენივრად შესარულა კახის როლი. კარგი იყო აგრეთვე გივი ევლ. ლობჯინიძეც და რიგვზ (მის ვარსიშაშვილი). ამ უკანასკნელს ეტყობოდა დავიერებოიო თამაში. ნაყურებლებზე კულთო მოქმედებდა სცენის განათება სცენის სიღრმიდან, პერსპექტივიდან. მოთამაშეთ პირი-სახე სრულიად არა სიხანდა მხოლოდ რაღაც ბნელ ხალხი ბუჩქებში მათი სილუეტები თუ გამორღებდნენ ხოლმე. მტლად მოსაწყენი იყო დრამა „უფროსი ძმა“. თუმცა მოთამაშენი პირნათლად ასრულებდნენ თვითონ როლებს, მაგრამ რა ქნას მოთამაშემ, როდესაც დრამაში მოქმედება ნაკლებია და მოთხრობა—ლაპარაკი კი მეტი. მითარულად ჩაიარა კომედია „არც აქეთ არც იქით“. საზოგადოთ წარმოდგენენ კარგად ჩაიარა და დამსწრე საზოგადოება ენაყოფილი დაიწყოლა. მით უმეტეს, რომ სურამში ზამთრობით წარმოდგენა იშვიათია უსცენობის გამო. ამ საღამოსათვის კი თვითონ სცენის მოყვარეებმა დიდი შრომა გასწიეს და სახელდახელოდ მოაწყეს როგორც სცენა, ისე დეკორაციები. მადლობის

ღირსნი არიან, როგორც წარმოდგენის საპატიო მონიხთ გამართვისათვის, ისე მისთვის, რომ სურამის საზოგადოებას ზამთარში წარმოდგენა მოუწყო, დრამა, საზოგ. თავმჯდ. ე. დ. ლობჯინიძე და ყველა სცენის მოყვარენი და დამხმარე პირნი, როგორც ქ. ქ. ქეთო კალაძისა, ანკო და ბაბო კობიაძის, ბ. ბ. ბ. მენ-ღაძე, ელ. ლობჯინიძე, ნიკოშვილი, გრ. სულთაშვილი, შ. ვარსიშაშვილი, ი. ჩანხაშვილი, მაკეაიარანი და სხვანი.

ამ საღამოს შემოსავალს შემდეგ გაუწყებთ.

შ მ ს ს ხ ი ე ბ ი

ნ ვ რ ი ლ ი ა მ ბ ე ბ ი

პატი. დ.ა.შ. ახანაშვილმა სამშაბათს 13 იანვარს, სახალხო სახლში წარმოდგენს „მარგარიტა კლტვისა“.

ნოტარიუს კლუბში ხვალ, 12 იანვარს, სცენისმოყვარეთა მიერ ი. კვიციანის რეჟისორობით წარმოდგენილი იქნება „და-შა“.

ბაბო სულხანიშვილი სალიტერატურო დილას გამართავს თულავში. წაითხზავნენ სანდრო შან-შიაშვილის ახალ დრამა. პოემის „ქალი გარშეული“-ს, შემდეგ გაიმართება მუსაიფი შემოსავალი საქველმოქმედო საქმის მიზნარტება.

პატიო სულიშვილი შესდგა ნ. სულხანიშვილის ხელმძღვანელობით ქ. თულავში ქ. შ. წ. კ. სახ. განყოფილებასთან. გუნდში დაახლოვებით 50 ა კაცია. გუნდი გამართავს კონცერტს ალაგობრივ და სხვაგან.

ახორის პატი. დ.ა.შ. წამბ. 4 იანვ. წარმოდგინა ა. ბაქიაშის ამ დროის გამოცემა, პიესამ კარგად ჩაიარა, საზოგადოება ბლომად დაცსწო.

დ.ა.შ. ახანაშვილმა 4 იანვ. საკურად-ღებო საწმიწმინბო დილა გამართა ახალი კლუბის დარბაზში. ახალგაზდა მგოსანმა შანშიაშვილმა წაიკითხა თვის ახალი დრამა. პოემა „ქალი გარშეული“, რომლის შემდეგაც მუსაიფი გაიმართა. ილაპარაკეს არ. ჯავახიშვილმა. დ კასრამბე, გრ. რობაქიძემ, მ. წულუკიძემ, მ. პირიანაშვილმა, შ. შარაშიძემ, ს. დადიანმა და ივ. ჯავახიშვილმა (პირადი შენიშვნა). კონსტან. ანდრონიკაშვილმა დაწყებული სიტყვა არ დათავა, გერ. ჭიჭიძემ მონაწილეობა არ მიიღო - ნაწარმოები არ წამითივანსა.

დილას დიდძალი საზოგადოება დაცსწო, სასურველია ასეთი დილა ხშირად იმართებოდეს.

ჩაენი მინდორბოზა დილით დღე მიღრღება დროცამოშეებით გამოცემებით, ახალი მიმართულების გახვითი „მადრიფენი“ უკვე მოყვსხენიეთ, გრონი გამოდის, ახალი ქართლი, ქუთათური „შრომა“ ახალ წლიდან დღიურ გახვითად გადაცეით. ხოლო ამ წლიდან გამოვიდა ახალი თრეკიფილი სამეცნიერო, სალიტერატური და საპოლიტიკო უფრნალო „ვანიანალი“, ამ გამოცემის პირველ ნომერში რედაქტორს გვიროდება, რომ „ვანიანალი“ იქნება ქართული ერის ცხოვრების მაჯის ცეხის, ჩენი მშრომელი დემოკრატიის გრძნობა-გონების, შემოქმედებითი მუშაობის მწველი-ბაში გამომხატველი!“ უფრნალოში საგულისხმო წერილებშია მითარსებულო, ევსურებებთ დღეგრძელობა და წარბატებას.

(წ-1)

ფურ. ათვარი და ცხოვრების რედაქცია წუხარებით უწუებს პეტერბურგის მკითხველს, რაბი გენზიხაის საზღვრთან გზირფილ ბიბლიის დრის მკითხველს იყენ ხევი ახანოშვილი

მსაკ-ბაბე გიორ. მიხ. ხარაბულიძე (მ. ფურცხიშვილი)

რამდის ხუვის მასაჟსენილად ანაზიდა დხაიშულია დღეს, შუადის 12 ს., ქაშეთის ეკლესიაში.

სოფარის კლუბში (ლორის მელოქოის ქ.) ორშაბათს 12 იანვარს კლუბთან არსებულ სექციის სკენის მოყვარულთა მიერ წარმოდგენილი იქნება „**ლაქმა**“, ისტ. ღრ. 5 მოქ. 0 ს. ვალ. გუნდასი, დასაწყისი საღ. 8 ს. რეჟისორი **ი. შივიძი**

ახალი ქართლი გამოდის ქ. ვიკო-პო, კერძოში ორჯერ—ბუთშაბათობით და კერძობით წლით 5 მან ნახ. წ. 3 მ., 3 თვით 1 მ. 50 კ., 1 თვით 50 კ., თითო წლით 5 კ. მოკითხეთ ყველა ვახ. რედაქცია-კანტორა ვიკო, სამეფო ქ. № 15. რელ-გამომცემელი დ. კარჭაშვილი. (წ-1)

მიღება ხელის მოწერა 1915 წ
ქველ-დღიური ხალიტ. და საპოლიტიკო გაზეთი
„სახალსო შურხელი“
 (ქვირთობით) სსრათმთავანი დამატებით (ქვირთობით)
 გამოუც ბმავე შრთაშით, რაგონდ 1914 წ. გაზეთის ფსი წლიწალში 8 მან. 50 კ., ნახევარი წლით 4 მ. 50 კ. 3 თვით 2 მ. 25 კ. ერთთ თვით 75 კ. ცალკე № შურხად, დამატებითი 7 კ. სახლტა-გარედ თვეში ზღმებრ 50 კ. — დღურის გამოსაყვლილ ფსი: თბილისსა თბილისს კარედ, ან თბილისს გარეთისას ახვ თბილისს გარეთისაზე 40 კ. დანარბნ შმთხვედში ულსთა. წლიურ ხელის მომწერთ გაზეთის ფსი 8 მ. 50 კ. შეუტლიანთ გაღიხაღონ წაწილობით. ბელისმოწერისთანვე 3 მ., 1 აპრილმდე 2 მ., 1 თბთუყმდე და დანარბნი 1 მ. 50 კ. 1 უწენსთუყმდე გაზეთის გამოწერა ზეოდუ-ბა მხოლოდ თვის პირულ რეკლედან.
სკლის მოწერა მიღება: „სახალსო შურხელი“ კანტორაში, სსახალს ქ., ხარაჯიშელის საბო. (შესდ-ებულან), 2) ქ. შ. წ.-კ. სახ. მთავარ გაავტობის წიგნის მაღაზიაში, 3) ქუთაისში ციგლა შეტუქსთან.
 ფოსტით: Тифл, газ «Сахалхо შურხელი»
 ნოტ. ян. № 190

ОТПРЯТА ПОДПИСНА НА 1915 ГОДЪ НА БЖЕДНЕВНУЮ ГАЗЕТУ „НАВКАЗСКОЕ СЛОВО“

Адресъ редакцїи и конторы: Тиф. Еврейнискимъ 6
 Подписная цѣна на газету:
 для города, подписчиковъ: на 1 годъ 7 руб., на 6 мѣс. 4 р., на 3 мѣс. 2 р., на 1 мѣс. 80 коп.
 для мѣстопроизвѣдн.: на 1 годъ 8 р. 50 к., на 6 мѣс. 5 р., на 3 мѣс. 2 р. 50 к., на 1 мѣс. 1 р.
 Допускается разсрочка подписныхъ платъ
 или для городовыхъ подписчиковъ, при условїи непосредственнаго обратенїи въ контору газеты
 Подписывается разсрочно упродвиженно: по подпискѣ подписчики при подпискѣ—3 р., къ 1 марта—2 р., и къ 1 мая—2 р.
 Сельскихъ учениковъ, сельскихъ священниковъ, рабочихъ, настоятелей и фельдшерскихъ предостанавляется скидка 10% съ подписной платы
 Книжнѣмъ магнѣтнѣмъ и косякѣмъ при нѣмашащихъ подписку—5% скидка
 редакторъ: И. Ф. Семеновъ.
 Издатели: Издательское Т-во Печанино Дѣка

წილიწადი
მისამამ

მიიღება ხელმოწერა 1915 წ.
ყოველკვირეულ სათეატრო, სალიტერატურო, სახელოვნო და საზოგადოებრივ თურნალ

წლიურად 5 მ.
ნახევარი
წლით 3 მან.

„თეატრი და ცხოვრება“-ზე

ხელულებების პოლიტიკით მკვრივმართებისა და იოს. იმედაშვილის რედაქციით,

იოსებ გედევანიშვილის, ივანე მაჭავარიანის, ვახტანგ ლამბაშიძის მახლობელ მონაწილეობით და ჩვენი საუკეთესო დამხატვრებულ ახალგაზრდა კრიტიკოსთა, სიტყვა-კაზმულ მწერალთა: მსახიობთა, მუსიკოსთა და ხელოვნმეტყველთა თანამშრომლობით. იუმორისტული განყოფილებით და შარკებით.

„თეატრი და ცხოვრება“ ყოველგვარ გავფერ-დასურ მიმართულების გარეშე თურნალი უმთავრეს ყურადღებას მიაქცევს სცენის, სიტყვა-კაზმულ მწერლობის, მუსიკის, კანდაკების, სახატურო-სახელოვნო და საზოგადოებრივ მოვლენათა გარკვევას. ყოველ ნომერში დაიბეჭდება სარეპერტუარი პიესა.

ფ ა ს ი: წლით 5 მან., ნახევარი წლით 3 მან., თითო ნომერი 10 კაპ. ფულის შემოტანა ნაწილნაწილადაც შეიძლება: ხელის მოწერის დროს 2 მ., მარტის გასვლამდე 2 მ., დანარჩენი 1 მ. ფენკისთვის 1.

ხელმოწერა მიიღება: რედაქციაში (ასორაბანი-ს სტამბაში) დღილით 9—2 ს., საღამოთი 5—7 ს., თურნალ-გაზეთების კანტორა „გაბთიალ“-ში, „ოცდენას“ წიგნსავეკროში, რკინის გზის სახელოსნოში—აღლ. ძაძამიასთან.

მიიღება განცხადებანი თურნალში დასაბეჭდათ. განცხადების ფასი: 1 გვ. მორიგებით, 2, გვ. კორპუსის პუკარი ერთ სვეტზე 25 კ. ჰ-ზე—20 კ. ჰ-ზე—15 კ. ფული და ყოველგვარი მასალა უნდა გამოიგზავნოს იოს. იმედაშვილის სახელზე. ფოსტის მისამართი: Тифлиси, Ред. „Театри да Цховრება“ **Иосифу Имедашвили** რედაქტორ-გამომგეული ანნა იმედაშვილისა

Открыта подписка на 1915 годъ.

МАЛЮТКА

Журналъ для маленькихъ дѣтей

Допущенъ Министерст. Народнаго Просвѣщ въ библиотеки дѣтскихъ садковъ и пріютовъ

Годъ Изданія тридцатый

12 книжекъ журнала „МАЛЮТКА“ 12 выпусковъ Мурзаевъ В. „Творческая сказка“ и „Сказки Кота Ученаго“.

24 Премии—игрушекъ для вырезыванія, склеиванія, рисованія и т. п.

Съ 1915 года открывається при журналѣ специальный отдѣлъ

„ХУДОЖНИКЪ-МАЛЮТКА“

гдѣ будутъ даваться указанія и образцы какъ и что лѣпить, рисовать, вырѣзывать и наклеивать.

Веденіе отдѣла „Художникъ-Малютка“ поручено художнику В. С. Мурзаеву.

Годовая премія

„Приключенія мики“

Интересный разсказъ (заимствованный съ англ.) М. В. Архангельской

При первомъ номерѣ подписчики получатъ ХУДОЖЕСТВЕННЫЕ ЛИСТЫ для наклеиванія картинъ изъ сказки „ЗОЛУШКА“

Подписная ц. съ пер. во всѣ гор. Россіи:

Со сборникомъ 12 выпусковъ Сказокъ 4 р.
Безъ сборника сказокъ 3 р. 50 к

Заграницу:

Со сборникомъ 12 выпусковъ Сказокъ Кота Ученаго 5 р.
Безъ сборника сказокъ 3 р. 50 к.

Иногороднихъ просятъ адресовать свои требованія:

Москва, редакция журнала „МАЛЮТКА“.

Въ Москвѣ подписка принимается въ конторѣ Г. Печковой, Петровскія линіи

Редакторъ М. Архангельская.

Спиридоновка, д. 14.

Издатель Книгоиздательство „Школа“